

PRIHODI DOMAĆINSTAVA U HRVATSKOJ 1993. I 1994. GODINE

Zagrebački Centar za istraživanje marketinga - CEMA u listopadu 1994. godine proveo je istraživanje o prihodima domaćinstava u Hrvatskoj i Sloveniji. Ispitan je reprezentativni uzorak od po 1.000 domaćica u svakoj državi. Jednako istraživanje u Hrvatskoj je provedeno i u listopadu 1993. godine, što omogućuje dvostruku usporedbu novih rezultata - vremensku (s prethodnom godinom) i prostornu (sa Slovenijom). Ispitanice su procjenjivale ukupne postojeće prihode svojih domaćinstava ("koji uključuju ne samo osobne dohotke i mirovine već i ostala primanja kućanstva, prihod od zemlje, iznajmljivanje prostora i sl.") i ukupne potrebne prihode "za pokriće osnovnih troškova i životnih potreba kućanstva".

Autorica istraživanja i izvještaja pod naslovom "Prihodi kućanstava u Hrvatskoj 1993-1994. i usporedba sa Slovenijom 1994." je prof. psihologije Gordana Vučinić-Palašek, voditeljica OMNIBUS anketa u CEMI. Ovdje navodimo, u prilagođenom obliku, najzanimljivije nalaze istraživanja u Hrvatskoj.

Tablica 1.
Prosječni dohoci i potrebni prihodi

	postojeći	potrebni	post. : potr.
Hrvatska 1993.	379	753	50,3
Hrvatska 1994.	684	1.301	52,6
1994. : 1993.	180,5	172,8	104,6

Napomena: Apsolutni iznosi navedeni su u DEM.

Najvažnijim podatkom u tablici 1 čini se onaj koji pokazuje da je pokrivenost potrebnih prihoda postojećima 1994. bila za 4,6% veća nego 1993. godine.

Isti podaci prikazani su i na grafikonu 1.

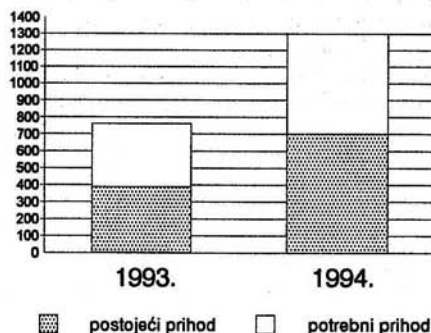
Izrazimo li te podatke na drugi način, oni kažu da su procijenjeni potrebni prihodi hrvatskih domaćinstava 1993. godine u prosjeku bili za 98,7%, a 1994. za 90,2% veći od postojećih.

Autorica istraživanja u svome izvještaju ostavlja otvorenim pitanje radi li se o porastu aspiracija i potreba, ili samo o nominalnom (a zapravo fiktivnom) porastu postojećih prihoda, jer su istovremeno porasli i troškovi života u odnosu na 1993. godinu.

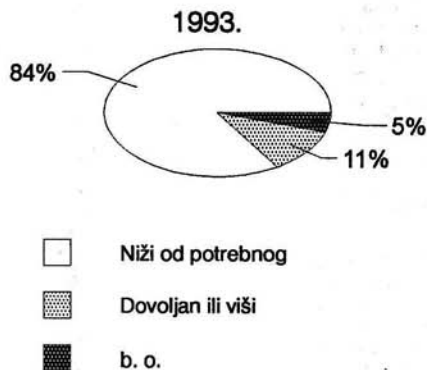
Tablica 2
Odnos postojećeg prema potrebnom prihodu

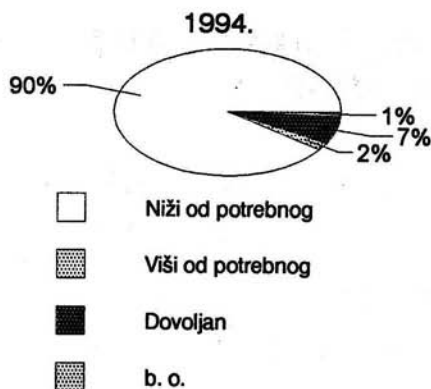
	% domaćinstava	
	1993.	1994.
niži od potrebnog	84	90
dovoljan ili viši	11	-
dovoljan	-	7
viši od potrebnog	-	2
bez odgovora	5	1
ukupno	100	100

Grafikon 1.
POTREBAN I POSTOJEĆI PRIHOD

Grafikon 2.
ODNOS POSTOJEĆEG PREMA POTREBNOM PRIHODU

Iako se, kako smo malo prije naveli, "pokriivenost" potrebnih prihoda postojećima 1994. u prosjeku povećala za oko 4% u odnosu na 1993. godinu, za 6% se, kako pokazuju tablica i grafikon 2, povećao i udjel domaćinstava s prihodima nižim od potrebnih. Autoru ovog prikaza čini se da usporedba tih dvaju podataka sugerira zaključak kako su aspiracije, bar u dijelu domaćinstava, ipak porasle nešto više nego troškovi života, ali bi za iole potpuniju verifikaciju takve pretpostavke bilo potrebno više i detaljnijih informacija.

Što kriju prosječni podaci za 1994. godinu? Tablica 3. prikazuje udjel pojedinih postojećih i potrebnih dohodovnih kategorija. Na žalost, podaci objavljeni u izvještaju ne omogućuju uvid u "prosječne aspiracije" domaćinstava iz pojedinih kategorija postojećih prihoda, pa npr. ne možemo znati koliko domaćinstava s prihodima do 500 DEM procjenjuje da im treba više od 1.000 DEM i sl.

Tablica 3.
Kategorije domaćinstava po visini postojećih i potrebnih prihoda 1994. (%)

prihod u DEM	postojeći	potrebni
- 500	47	14
500 - 1.000	42	40
1.000 - 2.000	7	37
+ 2.000	2	8
bez odgovora	2	1
ukupno	100	100
prosjeck	684	1.301

Na kraju, u tablici 4., prikazujemo kako je visina postojećih i potrebnih prihoda 1994. procijenjena u nekim skupinama domaćinstava.

Tablica 4.
Postojeći i potrebni prihodi nekih skupina domaćinstava 1994. (DEM)

prihod u DEM	postojeći	potrebni	pokriivenost post. : potr.	nedostaje još (%)
ukupno	684	1.301	52,3	90
* regija				
Zagreb i okolica	812	1.469	55,3	81
Sjeverna Hrvatska	658	1.286	51,2	95
Slavonija	552	1.098	50,3	98
Lika, Kordun, Banija	693	1.380	50,2	99
Istra, Prim. G. Kotar	738	1.487	49,6	101
Dalmacija	680	1.212	56,1	78
* dob domaćice				
- 24 god.	759	1.477	51,4	95
25 - 34 god.	805	1.462	55,1	82
35 - 44 god.	779	1.391	56,0	79
45 - 54 god.	726	1.426	50,9	96
55 - 64 god.	474	1.019	46,5	115
+ 65 god.	364	809	45,0	123
* školska sprema domaćice				
nezavršena OŠ	390	854	45,7	119
osnovna škola	565	1.157	48,8	105
KV, VKV, trogod. SSS	691	1.230	56,2	78
SSS (četverogod.)	714	1.401	51,0	96
VŠŠ, VSS	1.085	1.765	61,5	63

prihod u DEM	postojeći	potrebni	pokrivenost post. : potr.	nedostaje još (%)
* broj članova domaćinstva				
jedan	226	574	39,4	150
dva	425	913	46,5	114
tri	697	1.284	54,3	84
četiri	813	1.488	54,6	83
pet	724	1.441	50,2	99
šest ili više	922	1.686	54,7	83
* izvor prihoda domaćinstva				
nepoljoprivreda	714	1.310	54,5	83
mješoviti	585	1.276	45,8	118
poljoprivreda	534	1.278	41,8	139

* U izvorniku se, očitom greškom, navodi drugačiji podatak

Podaci iz tablice 4 upozoravaju na osobitu ugroženost samačkih, staračkih, poljoprivrednih, ali i još nekih kategorija domaćinstava.

Izvor: G. Vučinić-Palašek, *Prihodi kućanstava u Hrvatskoj 1993-1994. i usporedba sa Slovenijom 1994.*, Zagreb: CEMA 1994.

Priradio: Ivan Magdalenić